

MUZEUL MEMORIAL TUDOR ARGHEZI (MĂRȚIȘOR) - REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE -

Aurel CIULEI

Scurt istoric

"Când mă voi întoarce în țară, îmi voi construi o pereche de case în care să muncesc și să mă odihnesc după vrere", visa Tudor Arghezi prin 1906, când se stabilise la Geneva.

Abia după două decenii visul tânărului poet avea să se împlinească. Pentru că în ziua de 10 iunie 1926 – conform actului de proprietate nr. 10.616/926 – Dl. Ion Theodorescu-Arghezi devenea posesorul unui teren în suprafață de 17.250 mp situat pe marginea cea mai înaltă a Bucureștilor, peste drum de închisoarea Văcărești, care mai întâi a fost mănăstire – din nefericire rasă de pe suprafața pământului după 1985, printr-un ordin demențial.

După ani și ani de muncă, prin anii '30, vreo trei odăi erau gata de locuit și scriitorul cu familia sa se stabilește definitiv în Mărțișor. Dar construirea casei, care însumează 18 camere plus dependințe, a tipografiei și a anexelor, a durat vreo 10 ani. După anii '60, familia scriitorului s-a mutat în oraș, într-o nouă locuință, Mărțișorul rămânând în grija omului său de încredere (Costache Benea) și a familiei acestuia, fiind bine gospodărit și întreținut. Oricum, în fiecare an, de când înflorea liliacul și până la căderea zăpezii, Tudor Arghezi se afla la Mărțișor, pentru că numai în acest loc hărăzit pentru creație scriitorul se simțea ACASĂ (în casa *lui* care i-a inspirat cunoscutele versuri: "Când vii, pășește slobod, râzi și cântă./ Necazul tău îl uită-ntreg pe prag./ Căci neamul trebuie să-ți fie drag/ Și casa ta să-ți fie zilnic sfântă" – din *Inscripție pe o ușe*).

REALIZĂRI

Conform dorinței sale testamentare, la 7 ani după moartea scriitorului (în toamna anului 1974), Mărțișorul a devenit Casă, mai exact Muzeul memorial – printr-o hotărâre guvernamentală.

În cei peste 27 de ani de existență, Mărțișorul lui Tudor Arghezi a cunoscut împliniri de seamă sub raportul menirii sale, fiind și înainte de anii '90 și mai ales după aceea în atenția forurilor care diriguiesc cultura națională, de la nivelul Ministerului Culturii și Cultelor și până la Conducerea Muzeului Literaturii Române din București, care îl patronează – Director: Alexandru Condeescu, critic și istoric literar și prof. Corneliu Lupeș, șeful secției Case Memoriale. Sigur o retrospectivă a Muzeului de la Mărțișor ar fi interesantă, fie și numai din perspectiva valorificării moștenirii literare argheziene, prin zecile de mii de vizitatori români și străini, care l-au vizitat de-a lungul anilor. Nu este timpul și momentul pentru aceasta. Dar, rememorând ultimul sfert de secol (al XX-lea) nu putem eluda două momente critice din istoria

acestui complex muzeistic. Primul s-a petrecut la puțin timp după seismul din martie 1977, când un fost șef al culturii naționale (Miu Dobrescu, președinte al C.C.E.S.) hotărâse desființarea Casei memoriale, urmând a i se da o altă utilizare. Al doilea moment s-a petrecut în 1987, când, după demolarea mănăstirii Văcărești, o bună parte din grădina din Mărțișor urma să devină o mare autostradă. A fost necesară intervenția doamnei Mitzura Arghezi și a altor personalități culturale pentru ca Mărțișorul arghezian să rămână ceea ce trebuie să fie și este: Muzeu memorial.

Pentru a avea o imagine cât mai cuprinzătoare asupra rolului pe care îl are *Muzeul memorial Tudor Arghezi* în peisajul cultural al Capitalei, și al țării chiar, ne vom opri asupra câtorva activități și realizări desfășurate și dobândite în ultimii zece ani.

De la început trebuie subliniat faptul că acest așezământ de cultură s-a bucurat de un număr sporit de vizitatori, atât înainte de 1989 cât și, mai cu seamă, după 1990-1991. O marcă distinctă a Mărțișorului au constituit-o manifestările lunare care au contribuit la cunoașterea de către tineretul studios (elevi și studenți) atât a creației argheziene, cât și a Universului familiar Patriarhului de la Mărțișor. Pentru că tot ce se află în Casa, fosta tipografie, livada și grădina din Mărțișor "grăiește" și orice vizitator, român ori străin, poate fi edificat – cu ajutorul specialiștilor (muzeografilor) – asupra "Patriei literaturii" autorului "Cuvintelor potrivite". Sub raportul numărului de vizitatori, apelând la cifre statistice, trebuie să subliniem următoarele: dacă până în 1990 numărul vizitatorilor nu depășea 3000-3600 de persoane anual, după 1991, prin măsurile luate și paleta activităților cultural-artistice ce se desfășoară cu periodicitate lunară, cifra vizitatorilor a depășit 4500 sau chiar 5000 de persoane.

Un exemplu concludent: în anul 2000 s-au înregistrat peste 5200 vizitatori și un venit de peste 20.000.000 lei, iar în acest an, numai până la 30 iunie (semestrul I) cifra vizitatorilor a depășit 3000 de persoane, iar veniturile realizate din vânzarea билетelor și a publicațiilor (editate de Muzeul Literaturii Române), tot până la 30 iunie a.c., se cifrează la suma de 22.505.000 lei.

Aceste cifre, care nu ne satisfac pe deplin, au fost realizate printr-o activitate susținută de popularizare și valorificare științifică a moștenirii culturale argheziene.

În afara ghidajelor realizate cu competență deplină de cei doi muzeografi (cercetători și istorici literari), nu doar pentru grupuri organizate, ci pentru fiecare vizitator, la Mărțișor se organizează lunar manifestări (simpozioane, evocări, festivaluri de poezie etc.) cu participarea unor personalități cunoscute în domeniul culturii și artei naționale: academicieni, profesori universitari, critici și istorici literari, scriitori, actori, soliști etc. În afara acestora, în colaborare cu I.S.M.B. și cu Inspectoratele de sectoare, semestrial, în incinta Mărțișorului au loc 3-4 activități metodice cu profesorii de limba și literatura română din școli, pe teme ce vizează opera lui Tudor Arghezi. Dincolo de acestea, anual sunt organizate manifestări dedicate copiilor și universului miniatural arghezian, care se bucură de o largă participare din rândul elevilor din clasele primare și gimnaziale.

Tot la capitolul valorificare putem înscrie și volumele concepute și tipărite numai în ultimii 2-3 ani, dintre care am aminti: reeditare într-o nouă

formulă a romanului "Cimitirul Buna Vestire" de către Editura Gramar, în colecția "Capodopere ale romanului", o antologie școlară de poezie argheziană la aceeași editură, apoi eseul "Tudor Arghezi, romancierul" în editura "Diaconul Coresi", autor prof. Aurel Ciulei cu un Cuvânt înainte de acad. prof. Alexandru Balaci, "Tudor Arghezi – versuri și proză" – antologie școlară apărută la Editura Doina etc. Dacă adăugăm și vol. 42 din Ediția critică de autor **Scrieri** de T. Arghezi, avem tabloul valorificării creației marelui scriitor din 1999 încoace.

– PERSPECTIVE –

Cu toate succesele obținute în ultimii ani, există încă suficiente neajunsuri în activitatea Muzeului memorial din Mărtișor. Una din problemele-cheie ține de baza materială care, după cum se știe, din lipsa fondurilor necesare, nu poate fi asigurată la nivel optim. Sperăm să depășim acest – să-i zicem – handicap în viitor, prin măsurile luate de curând și asigurările primite în acest sens.

În perspectivă, cu ajutorul doamnei Mitzura Arghezi, custodele Casei, se vor pune bazele unei Fundații "Tudor Arghezi", care va avea ca prim obiectiv nu doar popularizarea moștenirii literare argheziene în plan național, ci și dincolo de hotarele țării. Deși până în anul 2000 opera lui Tudor Arghezi a fost tradusă în 23 de limbi (inclusiv în chineză și japoneză), după opinia noastră Arghezi nu este cunoscut cum se cuvine în plan european și universal.

Cu sprijinul viitoareii Fundații, a statului român și a unor sponsori, se impune construirea unei săli de cca. 150-200 de locuri, în Mărtișor, pentru desfășurarea în condiții optime a manifestărilor cultural-educative, spațiul existent (fosta tipografie) fiind inadecvat. Menționăm că proiectul unei asemenea săli de spectacol s-a discutat și aprobat, în principiu, încă de acum 10 ani cu fostul Ministru al Culturii. (Precizăm că în aceste zile – cu sprijinul domnului Ministru al Culturii, acad. prof. Răzvan Theodorescu – în interiorul și exteriorul Casei din Mărtișor se efectuează o serie de reparații privind acoperișul, instalația electrică și sanitară etc.).

Una din problemele de perspectivă (noi zicem că ar avea caracter permanent) este popularizarea, mai exact publicitatea. Credem că nu suntem singurul Muzeu memorial care suferim în această privință (dar asta nu ne liniștește). Considerăm că actele de cultură și instituțiile care le organizează ar trebui cunoscute măcar în jumătate cât sunt popularizate – câtă publicitate se face diferitelor mărci de detergenți și altor produse, care ocupă spațiu serios pe toate canalele de televiziune și în paginile publicațiilor de tot felul! În acest sens credem că trebuie să fim ajutați mai mult de către factorii de decizie, la nivelul Ministerului sau chiar al Guvernului.